

samling af første Rang, men dernæst giver den paa næsten alle Punkter den bedst muligt Behandling af S sammenspillet mellem de forskellige Elementer af Natur- og Kulturforhold.

Denne Bog vil i lange Tider være Hovedkilden for Studiet af Schweiz's Geografi.

M. Vahl.

Th. H. Engelbrecht: Die Urheimat der Indogermanen. Eget Forlag, Glückstadt 1933. 16×24 cm, 30 S.

Eksistensen af et arisk Grundsprog har den sammenlignende Sprogvidenskab forlængst fastslaaet ved Studiet af fælles Ordstammer i de indoeuropæiske (tysk: indogermanske) Sprogs gamle Former; ogsaa den oldariske Kultur har man — uden at kunne støtte sig til historiske Efterretninger — opnaaet en vis Kendskab til ad rent filologisk Vej gennem Slutninger paa Grundlag af det rekonstruerede oldariske Ordforraad; den har visse Ligheder med nordisk Broncealderkultur. Den geografiske Side af Sagen: Udviklingscentrets Beliggenhed og Vandringsvejene er derimod stadig Genstand for Diskussion. Selvom de Egne, der kan komme i Betragtning, reduceres en Del, naar de Omraader udelukkes, hvor Resten af en før-arisk Befolkning endnu lever eller fortrængte ældre Kulturlag kan spores (Forindien, Nordrusland f. Eks.), bliver der dog et bredt Bælte fra Hindukush til Østersøegnene tilbage, indenfor hvilket Hjemstedet kan søges. Medens der før sporedes en Tilbøjelighed til ret ukritisk at falde til Ro ved Tanken om en asiatiske Oprindelse, er Forskere fra forskellige Felter i nyere Tid traadt i Skranken for Idéen om et europæisk Kulturcentrum. Nævnes kan, at Studiet af Plantenavne i det ariske Grundsprog (Birk, Eg f. Eks.) sammenholdt med disse Arters Udbredelsesomraader synes at støtte en saadan Opfattelse.

I sin præhistorisk-geografiske Studie søger E. en nærmere Lokalisering af dette Omraade og henleder Opmærksomheden paa det Land, der — at dømme bl. a. efter submarine Tørvefund — fandtes paa det sydlige Vesterhavs Plads i postglacial Tid. Samtidig efterlyser han en geologisk-palæogeografisk Behandling af dette sunkne Vestehavsland, hvis Betydning i Kulturudviklingen han tillægger stor Værdi.

Forf.s Hypotese er følgende: Vildhesten kan i dette flade, træfattige Land have fundet et naturbetinget Tilflugtssted, efter at Skoven havde erobret dens vest- og mellemeuropæiske Græsgange. Den er her blevet tæmmet, fra at være Jagtdyr — og Offerdyr — blevet Ride- og Trækdyr. Et andet Kulturelement, den tohjulede, lette

Stridsvogn, der med Hesteforspand betinger en militær Overlegenhed — kendt fra Oldstidshistorien — kan ogsaa tænkes opstaaet her. Denne Slutning opbygges paa Formodningen om en højtudviklet Træbehandlingsteknik her som hos andre Bronzealder-Kystfolk (Baadebygning) og paa den Kendsgerning, at der i Ægypten er fundet en saadan Vogn af nordiske Materialer (Ege-Fælde og Birkebastsnøring). Ved Havets Angreb er Omraadet under Landsænkningen gradvis indskrænket, i den stadige Kamp mod de sig ændrende Naturforhold ser Forf. en kulturanimerende Faktor. Vestjyllands Natur har kun i ringe Grad kunnet yde Arealerstatning; Overbefolkningsproblemer har bevirket Udvandring, det ny Trafikmiddel, Vognen med Hesteforspand, har i sig selv stimuleret Vandrelysten, — ligesom vor Tids Opfindelser, Bilen og Flyvemaskinen, frister til Rekordrejser.

Mellemeuropas skovrige Bjergegne har været hæmmende og spærende, — men Vandringerne mod Øst over de østeuropæiske Sletter er prædestineret ved gunstige Naturbetingelser. Arierne, der senere erobrer Forindien, maa saaledes opfattes som et koloniserende nordisk Folk, deres lyriske Blomstring, Veddadigtningen, skulde have samme Udspring som Bronzealderen rige Kunstudfoldelse i Norden.

Tanken om et udvandret nordisk Folk er før blevet fremsat, ogsaa udformet med digterisk Fantasi, — Problemet er stadig brændende og som bekendt ikke uden praktisk moralsk Betydning.

E.s specielle Anskuelser er ikke opbygget paa ny arkæologiske Resultater, — saadanne savnes stadig. Han udtaler selv, at der for ham har været Tale om at samle spredte Iagttagelser fra mange Arbejdsfelter til en Arbejdshypotese, der kan sætte ny Undersøgelser i Gang. Selvom mange af de for Teoriens Opstilling nødvendige Slutninger drages paa meget omdiskutabelt Grundlag, er dette Skrift dog interessant Læsning ved sin fantasifulde Søgen og ved Genskæret fra de Værker, der danner Baggrunden derfor, Forfatterens landbrugsgeografiske Produktion.

Axel Schou.

Alfred Thoran: Die Erdölversorgung unter dem Einfluss der geographischen Verhältnisse der Förderländer. B. G. Teubner. Leipzig und Berlin 1932. VI. 150 S. 8°.

Petroleum-Litteraturen er overordentlig stor, strækkende sig fra malende Skildringer af Petroleums-Egne til indtrængende Undersøgelser af geologisk, ingeniørvidenskabelig, erhvervsgeografisk, nationaløkonomisk og politisk Art. Thorans Bog giver i koncis Form